

Asemanseutujen yhteiskehittäminen vertaisoppimisen keinoin

Loppuraportti

5.11.2020

Työn tekijät:

Suomen ympäristökeskus:

Henna Malinen
Iina Turunen

tutkija
apulaistutkija

WSP Finland Oy:

Katja Koskela
Johanna Tschokkinen
Reetta Jokela

projektipäällikkö
konsultti
avustava konsultti

TYÖN TAUSTA JA TAVOITE

Työn tausta:

Asemanseudut kestävän kaupungin solmukohtana

- Ympäristöministeriön koordinoima Kestävä kaupunki –ohjelma vauhdittaa kaupunkien ja kuntien kestävää kehitystä yhteistyössä ministeriöiden, kuntien ja muiden kestävän kehityksen toimijoiden kanssa.
- Kestävä kaupunki –ohjelman haastekimpputyössä on tunnistettu keskeisenä haasteena asemaseuduilla: yhteiskehittäminen ja kokonaisvastuu monitoimijaympäristössä
- Ratkaisujen edistäminen yhteistyössä asematoimijoiden kanssa:
 - [Asemanseutujen yhteiskehittämisen toimintamalli](#)
 - Tukea toimintamallin jalkautukseen vertaisoppimistilaisuuksilla
 - Virtuaalikorttelin asemanseuturyhmä yhteiskehittämisen kanavana

KESTÄVÄ
KAUPUNKI

Työn tavoite:

1. Työn tavoitteena oli tukea **Kestävän asemaseutu-yhteistyön -toimintamallin jalkautusta**, ja tarjota mahdollisuuksia asemakehittäjien vertaisoppimiseen ja verkostomaiseen yhteistyöhön.
2. Tavoitteena oli oppimistilaisuuksien avulla löytää **uusia vuorovaikutuskeinoja ja toimivia yhteistyökuvioita** asemaseutujen kehittämisessä.
3. **Opitaan** muiden kokemuksista ja saadaan hyviä esimerkkejä onnistuneista toteutuksista.
4. Määritellään ne **keinot**, joilla taklata tunnistetut kehittämistyön sudenkuopat. Käydään läpi teemojen kautta niihin liittyviä haasteita vuorovaikutuksen ja verkostoitumisen kannalta.
5. Muodostetaan **yhteinen suunnitelma** yhteistyön kannalta **seuraaville merkittävälle kehitysaskelleille**.

TILAISUUKSIEN YHTEENVETO

Tilaisuudet

- Työ sisälsi kahden vertaisoppimistilaisuuden kokonaistoteutuksen asemanseutujen yhteiskehittämisen edistämiseksi.
- Tilaisuuksien tavoitteena oli edistää Kestävän asemayhteistyön toimintamallin jalkauttamista, eli kesällä julkaistun selvitystyön oppien viemistä käytäntöön.
- Tilaisuuksia ennen käytiin vuoropuhelua asemanseudun toimijoiden kanssa toiveista ja teemoista. Keskustelua heräteltiin myös Virtuaalikorttelin asemanseuturyhmässä.
- Tilaisuudet:

Palvelut ja Pop up –toiminnot	05.10.2020 - Zoom
Asemapäällikköratkaisut	20.10.2020 – Zoom
- Osallistujat: kunnat, kiinteistönomistajat, viranomaiset, kolmannen sektorin toimijat ja muut asemanseudun toimijat
 - 1. tilaisuus 30 henkilöä
 - 2. tilaisuus 25 henkilöä

Tilaisuuksien alustukset

Palvelut ja Pop up –toiminnot:

Fiksu Assa – hankkeen kokemukset, Aino Hatakka, HSY

Hyvinvointipalvelujen kehittäminen, Jaana Merenmies, Hyvinvoinnin tilat – hanke

Asemanseuduille sijoittuminen palvelutoimijan näkökulmasta, Erkki Lax, R-kioski

Riihimäen asemanseudun kehittäminen palveluille, Niina Matkala & Kristian Keinänen, Riihimäen kaupunki

Asemapäällikköratkaisut:

Lahten malli – aseman apu, Janne Nurminen, Inspis Lahti ry

Myyrmäen malli, Myyrmäki-liike ja epävirallinen asemapäällikkö, Petteri Niskanen, Myyrmäki-liike

Riihimäen malli, kiinteistövuokraustoiminta, Reima Ojanen, Riihimäen Tilat ja Kehitys

Tilaisuus 1: Palvelut ja Pop up -toiminnot Yhteenvedo ryhmätöistä 1 & 2

Asemanseutujen kehittäminen palveluille ja pop up –toiminnoille eri tyyppisillä asemilla: Mitä ja miten?

- **KULTTURIPALVELUT** pop up -toimintana: karaoke, konsertit, muotinäytökset, taitelijatapahtumat, myös laiturialueille livestreamilla
- **SOTE-PALVELUT:** Koronatestaus, lääkäripalvelut, rokotteet (influenssa, punkki), terveysneuvonta
- **KIERTO-/JAKAMISTALOUDEN PALVELUT:** (esim. takkeja asunnottomille, lainausmahdollisuus tavaroille, joita ei haluta ostaa omaksi)
- **KIRJASTO-/LAINAAMOPALVELUT**
- **HUOLTOPALVELUT:** autojen käsinpesu, polkupyöränhuoltoa ja autonhuoltoa
- **VUOKRAUSPALVELUT:** Auton ja polkupyörän vuokrausta, kaupunkipyörät
- **RUOKAPALVELUT:** ruokakassipalvelut, ruokarekka
- **TERVEYS, HYVINVOINTI JA KOHTAAMINEN**

- **ALUSTA**, jonka avulla ilmoitautua toimijaksi
- **VETURIYRITYSMALLI:** Joku isompi toimija ottaa siipensä alle pienempiä toimijoita ja luodaan yhdessä markkinat
- **JAETAAN KUSTANNUKSET** isommilla tilaisuuksilla
- **KAUSIAJATTELU**, eri kausina eri palvelut
- **VETOVOIMATEKIJÄNÄ:** Erilaiset palvelut
- **SÄÄNNÖLLISYYS**, jotta asiakkaat tietävät, että jotain tapahtuu

Case Riihimäki: Liikeradan kehittäminen palveluille ja pop up -toiminnoille:

- **NÄKYVYYS:** Palveluiden tulee olla näkyviä asemalla, äänimainonta
 - **JULKISIVUN HOUKUTTELEVUUS:** sisäänkäynnin rakentaminen kutsuvammaksi.
 - **KIINTEISTÖN JAKO TEEMOITTAIN, VÄREIN**
 - **KIINTEISTÖN EDUSTA:** torihenkinen alue, jakamistalouden autot, ravintolapalvelut, ruokarekat
 - **PYSÄKÖINNIN HYÖDYNTÄMINEN PALVELUILLE:** tavarat, jotka noudetaan työmatkalla, auton huoltopalvelut, pyörähuolto
 - **LIIKENNEVIRTOJEN** huomiointi ja uudelleensuunnittelu, palvelumuotoilun keinoin
 - Kaupungin **KULTTUURITAPAHTUMIEN/MUSEOIDEN** markkinointitila
 - **PÖHINÄÄ MATKAKESKUKSEEN**
 - **VAIHTUVUUS:** Turinatorstai kolmannelle sektorille, ravintolapäivä, ihmisen osaavat odottaa tiettyjä toimintoja tiettyinä ajankohtina
- Ideoita voidaan soveltaa myös muilla asemanseuduilla

Tilaisuus 2: Asemapäällikköratkaisut Yhteenvedo ryhmätyöstä

Asemanseutujen yleinen kehittäminen:

- **ASEMANSEUDUN VISIO:** → Se voi olla erilainen riippuen aseman koosta ja luonteesta, myös kehittämiskäytöiden laajuus voi vaihdella.
- **JOHTAJUUS:** Asemanseutujen kehittäminen on kaupunkikehittämisen johtamista.
- **JOHDETTU YHTEISTYÖ:** Vaatii kaupungin/kunnan, VR:n, väylän ja kiinteistöomistajien yhteistyötä ja tahtotilaa kehittää yhdessä.
- **KAIKKI RESURSSIT KÄYTTÖÖN:** Aktiiviset järjestöt ja yhdistykset mukaan kehitystyöhön! Usein pienemmistä hankkeista voi kasvaa merkittäviä uusia toimintoja, esimerkkinä Lahden ja Myrmyrmeen kolmannen sektorin aktiivisuus ja kehittämistoimenpiteet.
- **BENCHMARKING:** Toimivia konsepteja meiltä ja maailmalta
- Keskustayhdistysten ja keskustan toiminnanjohtajan mallista voisi olla opittavaa asemanseutujen kehittämisessä
- **BRANDING:** Asema osa kaupungin brändiä ja koko kaupungin sydän

Asemapäällikköratkaisut:

- **ASEMAPÄÄLLIKKÖ-nimi uusiksi:** Solmupäällikkö, palvelupäällikkö, chattibotti, asemakoordinaattori
- **ASEMAKOORDINAATTORI:** Tiedonvälittäjä ja koordinoija, joka tuo tekijät yhteen, hankkii rahoitusta, lisää viihtyisyyttä ja turvallisuutta, viestii, manageroi, inspiroi, konkreettinen toimija, aktivaattori ja tekijä!
- Yhden luokun palvelu
- **JULKISEN SEKTORIN ROOLI:** Kunnalta aloite → hankejohtaja / kehitysyhtiö (valtaa ja vastuuta) → koordinaattori → yhteistyö → hyödynnetään paikallisia toimijoita
- **RATKAISU:** kahdella eri tasolla **kehitystaso ja käytännöntaso**
- **VASTUUT:** kaupungilla/kunnalla iso rooli, mukaan kaikki aseman toimijat ja omistajat, ohjausryhmä
- **ALOITTEENA JOKU HANKE** → Luodaan projektiorganisaatio, joka vie hanketta eteenpäin, ja sitoutetaan toimijat, jotta toimintaa jatkuu ja kehittyy hankkeen päätyttyä
- **ASEMA yksin ei riitä** → **PALVELUT, MUUT TOIMINNOT JA KANNATTAVUUS**, koko asemanseudun kehittäminen

LOPPUPÄÄTELMÄT

Aseman ja asemanseutujen yhteiskehittäminen ja vertaisoppiminen tapahtuu monella eri tasolla

Yhteiskehittäminen ja vertaisoppiminen usean kunnan tasolla

- Vertaisoppimistilaisuudet/työpajat
- Jatkuva kehittämisprojekti

Yhteiskehittäminen kuntatasolla, ideasta konkretiaan

- Laaja asemanseudun kehittäminen
- Käytännön toiminnan kehittäminen

Suosituksia vertaisoppimis- tilaisuuksien järjestämiseen

- **Tarvitaan tiedonvaihtokanava/alusta**
 - Esimerkkien jakoon ja vuoropuhelulle
 - Vaihtoehtoja: säännölliset vertaisoppimistilaisuudet, Virtuaalikortteli, verkostot (Asemanseutufoorumi), Teams-kanava
 - Haasteena konkretiaan pääsy
- **Kiinnostavia teemoja jatkokeskusteluun**
 - Liityntäpysäköinti/pysäköintikysymykset
 - Kävely- ja pyöräily-ympäristöjen kehittäminen, ml. ylittävät/alittavat kulkuyöylät
 - Yhteisten sopimus pohjien kehittäminen
- **Tilaisuuksien sisältöehdotus**
 - Pari konkreettista esimerkkiä, josta ovat kertomassa kaikki päätoimijat projektin ympärillä (usean toimijan näkökulma)
 - Yhteistä keskustelua
 - Osallistavaa työpajatyöskentelyä, keskustellaan ja kehitetään yhdessä konkreettisia esimerkkejä

Suosituksia asemanseutujen yhteiskehittämiseen ja vertaisoppimiseen usean kunnan tasolla jatkuvassa projektissa

- **Tavoitteena keskustelusta konkreettiseen kehittämiseen**
- **VASTUUTAHO:** Vertaisoppimiselle tarvitaan vetäjä
- **FOKUSOINTI:** Valitaan yksi teema tai yksi asema, jota lähdetään kehittämään
- **YHTEISKEHITTÄMINEN:** Mukaan laaja joukko toimijoita ja jaetaan vastuita
- **BENCHMARKING:** Haetaan esimerkkejä muualta
 - Muut asemat ja asemanseudut
 - Kampuskehittäminen ja kauppa- ja palvelukeskusten kehittäminen
 - Yhteistyö keskustojen ja kävelykeskustan kehittämisessä (keskustayhdistykset ja keskustan toiminnanjohtajat)
 - Muut maat, esim. Tanskan asemanseutujen kehittämisprojektit
- **Toiminnan jatkuvuus ja tiedottaminen:** Säännölliset tapaamiset ja projektin etenemisestä tiedottaminen avoimesti laajemmalle ryhmälle -> **vertaisoppiminen**

**Suositus
asemanseutujen
yhteiskehittämiseen
kuntatasolla:
ideasta konkretiaan,
liikkeelle lähtö**

• **JOHTAJUUS**

- Kehittämistyöhön edistämiseen tarvitaan vastuutaho, jolla on ajantasainen tilannekuva ja keinot edistää tarpeellisia toimia

• **Ohjausryhmä**

- Mukaan kaikki asemanseudun toimijat: kunta, kiinteistönomistajat, keskeiset yritykset ja muut asemanseudun toimijat
- Kokoontuu säännöllisesti asemanseudun asioista

KESTÄVÄ
KAUPUNKI

Suositus asemaneutujen kehittämiseen kuntatasolla: kehittämistasolta käytännön tasolle

ASKELEET IDEASTA KONKRETTIAAN

- 1) Aloite: yksityinen taho / julkinen taho / kolmassektori
- 2) Kaupunki / kunta mukaan
- 3) Kehityshankkeelle projektin vetäjä
- 4) **Projekti-/ohjausryhmä:** kunta, kaupunki, valtiontoimijat, käyttäjät, asemantoimijat, omistajat, kolmassektori
- 5) Benchmarking – muiden kaupunkien / kuntien ratkaisut → vertaisoppiminen
- 6) Luodaan kokeilutoimintaa jonkun teeman ympärille → testaus
- 7) Seurataan projektin kehittymistä → toimivuus, kannattavuus
- 8) Luodaan aina jatkokehittämisen suunnitelma
- 9) **Kerrotaan hankkeesta muille esimerkkinä:** mitä ja miten tehtiin?

Esimerkki ideasta konkretiaan: Inspis Lahti ry.

Pitkäaikaistyöttömien kuntouttaminen

+
Asemanseudun kehittäminen

Asema-
Apu,
"kaupunki-
talkkari"

Rahoitus

Lahden
kaupunki

- Työttömyyden ja syrjäytymisen torjunta
- Kaupunkikuva ja imago
- Kaupunkipyörät
- Kaupunkiopaspalvelut

Rahoitus

Alueen
yrittäjät

- Näkyvyys
- Myynnin kasvu

Rahoitus

Käyttäjät

- Aseman siisteys ja viihtyisyys
- Palvelutarjonta
- Asiakastyytyväisyys
- Turvallisuuden tunne

Hanke on saanut alkunsa Fiksu Assa –tapahtumasta:
Istoa hankkeesta käytännön ideaksi

Lähti liikkeelle
kokeilusta. Hyvien
kokemusten kautta
tavoitteena on jatkuva
toiminta.

➤ Tällaisia konkreettisia
esimerkkejä kaivataan
vertaisoppimiseen
lisää.

"Hyvien käytäntöjen esiintuomista"

"Ihannasemakonseptin kehittäminen virtuaalikorttelissa: kootaan "asema buffa"."

"Asemia olisi hyvä esitellä virtuaalikorttelissa valokuvin/videoklpein ja sanoin, kommentoida ... ja sen jälkeen keskustella."

"Olisi hienoa käydä läpi mitä jos tapahtuisi/tavoiteltaisiin isoja uudistuksia/disruptioita"

"Tämä muoto toimii, mutta jos ajatellaan, että edetään tässä teemassa niin saako ratkaisu- ja toteutuskeskeisyyttä painotettua lisää?"

"Alustukset ja työpajaosuudet olivat erinomaisia"

"Tuumasta toimeen tyyppinen"

"Keskustelua palvelu-, facility- ja kiinteistömanagereiden, kauppa- ja palvelukeskusjohdon sekä kiinteistökehittäjien alustusten pohjalta."

PALAUTETTA OSALLISTUJILTA Ehdotuksia yhteis- kehittämiseen ja tilaisuuksien sisältöön

KIITOS KAIKILLE OSALLISTUJILLE!

Yhteenvedot ja lisää tietoa jatkosta löytyy Virtuaalikorttelista!